

vâcip, mümkün, mümteni vb. kavramlar açıklanmıştır. Sultan İskender Muda döneminin başlarında yazılıp sultana takdim edilmiştir. 8. *Mir'âtü'l-İmân (Kitâbü Bahri'n-nûr)*. Yine Malayca yazılmış eser mârifet, merâtib-i vücûd ve ruh hakkındadır. 9. *Kitâbü'l-Hareke*. Dört sayfalık Arapça ve Malayca bu risâle mârifet ve merâtib-i vücûdla ilgilidir. 10. *Mir'âtü'l-muhakkâkin*. Rânîrî tarafından zikredilen eser muhtemelen kaybolmuştur. Sumatrânî'ye atfedilen diğer eserler de şunlardır: *Zıkr Dâirat Kâb Kavseyin ev Ednâ, Risâle cevâmiu'l-amel, Şuabü'l-îmân hakikatü'l-ma'rife, Tenbîhü't-tullâb fî ma'rifeti'l-Meliki'l-Vehhâb, Tevkidü'l-ukûd*.

BİBLİYOGRAFYA :

C. A. O. van Nieuwenhuijze, *Şamsu al-Din van Pasa: Bijdrage tot de Kennis der Sumatraansche Mystiek*, Leiden 1945; T. Iskandar, "Shamsuddin as-Sumaterani tokoh Wujudiyah", *Tokoh-tokoh Sastera Melayu Klasik* (ed. Mohamad Daud Mohamad), Kuala Lumpur 1987, s. 45-53; R. Winstedt, *A History of Classical Malay Literature* (ed. Y. A. Talib), Kuala Lumpur 1996, s. 99-100; Hashim bin Musa, *A Brief Survey on the Study of the Malay Sastera Kitab on Malay-Islamic Thought*, Kuala Lumpur 1999, s. 33, 48-50, 74-75; P. G. Riddell, *Islam and the Malay-Indonesian World*, London 2001, s. 110-116; Harun Mat Piah, *Traditional Malay Literature*, Kuala Lumpur 2002, s. 58-59; Amirul Hadi, *Islam and State in Sumatra: A Study of Seventeenth Century Aceh*, Leiden 2003, s. 149-153; N. Heer, *A Concise Handlist of Jawi Authors and Their Works*, Seattle 2006, s. 41-42; A. H. Johns, "Nur al-Dakâik by the Sumatran Mystic Shamsul-Din Ibn Abdullâh", *JRAS* (1953), s. 137-151; a.mlf., "Shams al-Din al-Sumatrani", *El²* (Ing.), IX, 296; Abdul Aziz Dahlan, "Pembelaan Terhadap Wahdat al-Wujud: Tasawuf Syamsuddin Sumatrani", *Ulumul Qur'an*, III/3, Jakarta 1992, s. 98-113; C. C. Berg, "Şemseddin", *İA*, XI, 409-411; "Samatrani, Syamsuddin As", *Ensiklopedi Indonesia*, Jakarta 1984, V, 3003; "Shams ad-Din al-Sumatrani", a.e., V, 3113; "Syamsuddin as-Sumatrani", *Ensiklopedi Islam*, Jakarta 1999, IV, 343-344; İsmail Hakkı Göksoy, "Nüreddin er-Rânîrî", *DİA*, XXXIII, 256-257; H. M. Bukhari Lubis, "Hamza Fansûfî", a.e., XV, 511.

İSMAİL HAKKI GÖKSOY

ŞEMSEDDİN ZİYÂ BEY

(1882-1925)

Türk müzikisi bestekârı.

12 Ekim 1882 tarihinde İstanbul Vefa'da doğdu. Babası devlet adamı, bestekâr ve tarihçi Çorluluzâde Mahmud Celâleddin Paşa, annesi Leylâ Hanım'dır. İlk ve orta öğreniminin ardından girdiği Galatasaray Mekteb-i Sultânîsi'nden mezun oldu; ayrıca aldığı özel derslerle kendini yetiştirdi. 1898'de Ertuğrul Süvari Hassa Alayı kadrosundan II. Abdülhamid'in oğlu Abdül-

Şemseddin
Ziyâ Bey

kadir Efendi'nin maiyetine verildi. Bir yıl sonra babasının ölümü üzerine ağabeyi Sâlih Münir Paşa'nın yanında kaldı. Beş yıl Abdülkadir Efendi'nin emir subaylığını yaptıktan sonra mülâzım-ı evvel rütbesiyle hünkâr emir subaylığına getirildi. Bir süre sonra saraydan ve askerlik mesleğinden ayrılarak Ticaret ve Nâfia Nezâreti'nde çalıştı. Meşrutiyet öncesinde bu kurumdaki görevi mektupçu ikinci muavinliği idi. Meşrutiyet'in ardından aynı nezârette Ticaret Müdüriyeti ikinci mümeyyizi oldu. 2 Ekim 1896'da beşinci rütbe, 2 Ekim 1903'te ikinci rütbe Mecîdî, 15 Aralık 1901'de ülâ sânisî ve 31 Aralık 1905'te ülâ, 26 Mart 1898'de dördüncü rütbe, 7 Ocak 1903'te üçüncü rütbe, 14 Ekim 1907'de ikinci rütbe Osmânî nişanlarıyla taltif edildi. Devlet kademesindeki son görevi İstanbul vilâyeti mektupçuluğudur. Şemseddin Ziyâ Bey vefatında Beşiktaş'ta Yahyâ Efendi Dergâhı haziresindeki aile mezarlığına defnedildi. Eski Dışişleri bakanı ve Washington büyükelçilerinden Melih Esenbel onun üç oğlundan biridir.

Dönemin önde gelen mûsikişinaslarından olan Şemseddin Ziyâ Bey özellikle bestekârlığıyla şöhret bulmuştur. Babasının konağındaki mûsiki toplantılarıyla büyümüş ve ilk mûsiki bilgilerini babasından almıştır. Onun ölümünden sonra Tanbûrî Cemil Bey'den tambur ve kemençe öğrenmiştir. Babası gibi ünlü bir sâzende olmasına rağmen bestelediği şarkılarla Türk mûsikisinin büyük şarkı bestekârları arasında anılmıştır. İlk eserlerinde babasının üslûbu sezilmekle birlikte zamanla kendi şarkı üslûbunu geliştirmiştir. Fransızca, Arapça ve Farsça bilen, nazik ve romantik bir kişiliğe sahip olan Şemseddin Ziyâ Bey mûsiki çalışmalarında iyi bir lavta icrâcısı olan eşi Fatma İsmet Hanım'ın yardımlarını görmüştür. Onun pek çok eserini Fatma İsmet Hanım'ın notaya aldığı söylenir. Şemseddin Ziyâ Bey felsefe ve ta-

rihle de ilgilenmiş, zengin bir edebiyat ve şiir birikimine sahip olmuş, şarkılarından çoğunun güftesini kendisi yazmıştır. Gerek teknik gerekse melodik yapı bakımından başarılı sayılan eserlerinde içli bir lirizm, mizacındaki karamsarlığın etkisiyle de hafif bir hüzün dikkati çeker. Şemseddin Ziyâ Bey, aşırı hassas kişiliği ve bu sadaki titizliği sebebiyle başarılı kompozisyonlarına rağmen velûd bir bestekâr olamamıştır.

Şemseddin Ziyâ Bey'in günümüze ulaşan bir Anadolu Türk Marşı ve elli iki şarkıdan ibaret eserlerinin listesini Yılmaz Öztuna yayımlamıştır (*BTMA*, II, 343-344). Besteleri arasında sengin semâi usulünde, "Ey gonca açıl, zevkini sür fasl-ı bahârın" mısrayla başlayan süzidil şarkısı (bazı repertuarlarda şedaraban olarak kayıtlıdır), bu formun en başarılı eserleri arasında sayılır. Ayrıca, "Kim görse seni aşkına hasr-ı emel eyler" ve, "Ne bahtımdır ne yâr-i bî-amandır" mısralarıyla başlayan hicaz, "Güvenme hüsnüne bu çağın geçer" mısrayla başlayan kürdüli-hicazkâr; "Şu güzele bir bakın, bakışı nur saçıyor" mısrayla başlayan mâhur; "Ey hâb-ı nâza kanmayan nergis, uyan kat câna can" mısrayla başlayan şehnaz ve, "Şu salıkm söğüdüdü altı dâimâ" mısrayla başlayan uşşak şarkıları onun çok sevilen eserlerindedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye Sahnâmesi (1320), s. 324-325; (1323), s. 418-419; (1324), s. 462-463; (1325), s. 462-463; (1326), s. 468-469; (1329), s. 381; İbnülemin, *Hoş Sadâ*, s. 271; Baki Süha Ediboğlu, *Ünlü Türk Bestekârları*, İstanbul 1962, s. 157-165; Vural Sözer, *Mûzik ve Mûzisyenler Ansiklopedisi*, İstanbul 1964, s. 405-406; Mustafa Rona, *20. Yüzyıl Türk Musikisi*, İstanbul 1970, s. 244-246; Sadun Aksüt, *Türk Musikisinin 100 Bestekârı*, İstanbul 1993, s. 275-276; Özalp, *Türk Musikisi Tarihi*, II, 194-196; Öztuna, *BTMA*, II, 342-344.

NURİ ÖZCAN

ŞEMSİ AHMED PAŞA

(ö. 988/1580)

Osmanlı beylerbeyi ve tarihçisi.

Bolu'da doğdu. Anadolu beyliklerinden İsfendiyaroğulları'na mensup olup İsfendiyaroğlu Kızıl Ahmed Bey'in torunu ve Mirza Mehmed Paşa'nın oğludur. Annesi II. Bayezid'in oğlu Şehzade Abdullah'ın büyük kızı Şahnîsâ Sultan'dır. *Vikâye Tercümesi* adlı eserinde yer alan silsilenâmesinde atalarını kendisinden itibaren dokuzuncu kuşakta Hâlid b. Velîd'e nisbet eder. Ancak bu iddia muhtemelen doğru değildir.

Nitekim Peçuylu İbrâhim, ağabeyi Vezir Mustafa Paşa hakkında bilgi verirken "Hâlid b. Velîd neslinden geçinirler" diyerek bu husustaki şüphesini dile getirmiştir (*Târih*, I, 31). Şemsi Ahmed ağabeyi Mustafa ile birlikte Enderun'da yetişti. Osmanlı hizmetindeki hayatının ilk dönemleriyle ilgili verilen bilgilerin çoğu yanlışır. 921'den (1515) itibaren beylerbeyi gösterilmiş olmasına rağmen 1530'lu yıllarda müteferrika diye zikredilmesi bu husustaki karışıklığı gösterir. Tesbit edilebilen ilk görevi 941 Muharreminde (Temmuz 1534) Mustafa Çelebi ile beraber dergâh-i âlî müteferrikalığıdır (BA, D.KRZ, nr. 33118, s. 5, 25). Fakat müteferrikalığa bu tarihten önce tayin edilmiş olmalıdır. Mustafa Çelebi bir süre sonra müteferrikalıktan ayrılmasına rağmen Ahmed Çelebi 25 akçe yevmiye ile görevini sürdürdü (BA, MAD, nr. 559, s. 6, 26). Nitekim 943 Zilhiccesinde (Mayıs 1537) hâlâ bu görevdeydi (BA, MAD, nr. 559, s. 313).

Ailesinin diğer üyeleri gibi mâhir bir avcı olan Şemsi Ahmed, daha Enderun'da iken ava çok meraklı olan Kanûnî Sultan Süleyman'ın yakın çevresine dahil oldu (*Gelibolulu Mustafa Âli*, II, 249). Müteferrikalıktan sonra rikâb ağalıklarında görev yapmaya başladı. Belgelerin eksikliği sebebiyle ilk görevleri bilinmemektedir. Dönemin tevcihat sistemine göre başlangıçta kapıcılar kethüdâlığı, seratmacacıyan, serşâhinciyân, sergurebâ-i yesâr, sergurebâ-i yemîn gibi görevlerde bulunması mümkündür. 955 Muharreminde (Şubat 1548) serulüfeciyân-ı yemin olduğu tesbit edilmiştir (BA, MAD, nr. 7118, s. 4, 20). 21 Ramazan 955'te (24 Ekim 1548) sipahiler ağalığına yükseldi (BA, MAD, nr. 7118, s. 35). Bu görevde iken Safevîler'e karşı dü-

zenlenen sefere Vezîriâzam Rüstem Paşa'nın maiyetinde katıldı (960/1553). Ak-saray'da kışlaya çekilen Rüstem Paşa'nın, Şehzade Mustafa'nın isyan hazırlığı içinde olduğu ve askerinin seferde başlarında padişahı görmek istediği yolundaki telhislerini götürdü. Ardından Kanûnî Sultan Süleyman'ın maiyetinde Nahçıvan seferinde görev yaptı. Sefer dönüşü Amasya kışlağında iken 14 Safer 962'de (8 Ocak 1555) Şam beylerbeyiliğine tayin edildi (BA, *Timar Ruznâmçe Defterleri*, nr. 7, s. 442-444). Ancak bu sırada Şam kadılığına gönderilen Şeyhülislâm Ebüssuûd Efendi'nin oğlu Mehmed Çelebi ile anlaşamadığından birbirlerini İstanbul'a şikâyet etmeleri üzerine her ikisi de azledildi. Daha sonra Rum eyaleti beylerbeyiliğine getirildi, 969'da (1562) Anadolu beylerbeyiliğine nakledildi. Bu arada İran'a sığınan Kanûnî'nin oğlu Şehzade Bayezid'in iadesi meselesinden dolayı doğu sınırlarında tedbirler aldı (Lokmân b. Hüseyin, vr. 76^b).

971'de (1564) Rumeli beylerbeyi oldu (*a.g.e.*, vr. 76^b). Sofya'da ordunun toplanması emrini alınca Zilkade 972 ortalarında (Haziran 1565) muhteşem bir alayla İstanbul'dan ayrıldı. Maiyetindeki askerlerin silâh ve giyimlerinin mükemmelliği hayranlık uyandırdı. Ancak diğer devlet erkânının aksine Vezîriâzam Semiz Ali Paşa'nın alaya iştirak etmemesi sebebiyle evhama kapıldı. Çatalca'da iken Ali Paşa'nın öldüğü, vezâret mührünün Sokullu Mehmed Paşa'ya teslim edildiği haberini aldı. Şemsi Ahmed Paşa'nın sohbetinden ayrılamadığı için Sokullu'dan izin alarak onunla birlikte Sofya'ya gittiğini söyleyen Selânikî Mustafa Efendi timar defterdarı Kaytaszâde Ahmed Efendi, Hayâlî Beyoğlu Zâim Ömer Bey, Kadî İşretî Efendi ve Kâtib Hüdâyî Efendi'yi Şemsi Paşa'nın yakın çevresindeki sohbet ehli kimseler diye anar (*Târih*, I, 8-10).

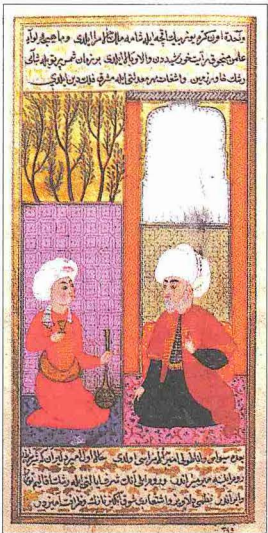
Rumeli beylerbeyi sıfatıyla Kanûnî Sultan Süleyman'ın Sigetvar seferine katılan Şemsi Ahmed Paşa, padişah tarafından Sigetvar'ı muhasara etmek üzere önden gönderildi (*a.g.e.*, I, 11, 20-21, 24-25). Muhasara esnasında ağabeyi Vezir Mustafa Paşa ile birlikte kalenin kuzey tarafında mevzilendi. Padişahın ölümü ve kalenin fethinden sonra Babocsa'nın fethiyle görevlendirildi. Ancak kışın bastırması ve askerlerin durumdan haberdar olması gibi gerekçelerle bu vazifeyi üstlenmek istemedi. Divan toplantısı için vezirlerin çadırlarını dolaşan Feridun Bey ile Selânikî Mustafa Efendi, Vezir Mustafa Paşa'ya durumu bildirdiler. Bunun üzerine Mustafa Pa-

şa kardeşini zorla da olsa bu vazifeye gönderceğini söyledi. Sabah yapılan büyük divanın ardından Şemsi Ahmed Paşa, Babocsa'nın fethi için ordugâhtan ayrıldı. Bu sırada onun hareketini haber alan Babocsa müdafileri kaleyi yakıp kaçırdı. Böylece kaleyi ele geçiren Şemsi Ahmed Paşa burayı yeniden tamir ettirdi. 8 Şâban 974'te (18 Şubat 1567) Edirne'ye gelen İran elçisinin karşılanmasıyla görevlendirildi. Bunun sebebi elçi Şahkulu Sultan'ın kendisi gibi hazırcevap bir diplomat olmasıydı.

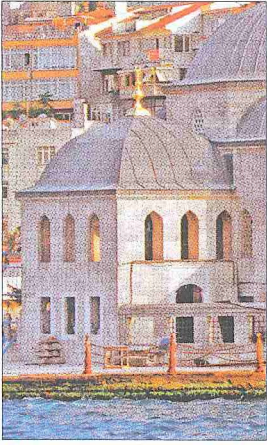
Lala Mustafa Paşa'nın 15 Şâban 976'da (2 Şubat 1569) altıncı vezirliğe terfi ettirilmesi üzerine Rumeli Beylerbeyi Şemsi Ahmed Paşa emekliye sevk edildi. Âlî Mustafa bunun sebebinin, Ahmed Paşa'nın daha önce kendisinden aşağı rütbede bulunan birinin nezârete getirilmesini hazmedememesine bağlar (*Gelibolulu Mustafa Âli*, II, 249). Sonraki tarihlerde ve ölümünün ardından belgelerde "sâbık Rumeli beylerbeyi olup tekaüd olan, Rumeli beylerbeyliğinden mütekaid iken vefat eden" şeklinde ifadelerin kullanılması, Şemsi Ahmed Paşa'nın 1569'dan sonra taşrada görev yapmadığını göstermektedir (BA, MD, nr. XXIX, 251/491; XL, 55/122).

Bu sırada Sokullu Mehmed Paşa, II. Selim'e kendisi ve Ebüssuûd Efendi aleyhinde telkinlerde bulunan Musâhib Celâl Bey'i görevinden azlettirdi. II. Selim, Sokullu Mehmed Paşa'nın musâhib olarak Mevlânâ Kâmfî Efendi ya da Mevlânâ Abdülbâki Efendi'yi önermesine rağmen şehzadeliğinden beri tanıdığı Şemsi Ahmed Paşa'yı tercih etti. Ahmed Paşa, vezâret pâyesiyile II. Selim'in saltanatının sonlarına kadar musâhiblik görevini yürüttü (Hassanbeyzâde Ahmed, II, 218-219). II. Selim onu eğlence meclislerinde ve avlarda yanından hemen hemen hiç ayırmadığı gibi Ahmed Paşa'nın aynı zamanda kendisine dadılık yapmış olan annesiyle sohbet etmek ve satranç oynamaktan büyük zevk alıyordu (Zinkeisen, III, 57-58).

Şemsi Ahmed Paşa, II. Selim'in ölümüyle Sokullu Mehmed Paşa karşısındaki hâmisini kaybetti ve muhtemelen İstanbul'dan uzaklaştırıldı. Ancak III. Murad, Şemsi Ahmed Paşa'yı Bolu'dan İstanbul'a getirip tekrar musâhib yaptı (*Gelibolulu Mustafa Âli*, II, 250). Peçuylu İbrâhim, Şehzade Murad'ın tahta çıkmak için İstanbul'a gelirken Defterdar Üveys Paşa'nın kendisi gibi Sokullu'ya muhalif olan Şemsi Ahmed Paşa'yı musâhib olarak tavsiye ettiğini ve bu suretle onu da beraberlerinde İstanbul'a getirdiğini kaydeder (*Târih*, II, 6). Şemsi Paşa, Sokullu Mehmed Paşa aley-

Âşik Çelebi'nin *Meşâirü's-Şuarâ* adlı eserinde Şemsi Ahmed Paşa'nın tasvirinin bulunduğu sayfa (Millet Ktp., Ali Emîrî Efendi, Tarih, nr. 772, vr. 658^a)

Şemsî
Ahmed
Paşa'nın
Üsküdar'da
inşa ettirdiği
külliye'nin
içinde
yer alan
türbesi

hindeki hizbin en etkili isimlerinden biri oldu ve padişahı veziriâzâmın yetkilerini elinden alıp devlet işlerini bizzat üstlenmeye yönlendirdi (*Gelibolulu Mustafa Âlî*, II, 250; Hasanbeyzâde Ahmed, II, 254-255; Peçuyulu İbrâhim, II, 6-7). Üsküdar'daki konağında ikamet eden Şemsî Ahmed Paşa rahatça saraya girip çıkıyor, samimi bir şekilde sohbet ettiği III. Murad'a av ve gezilerinde eşlik ediyordu. Seyyahlar, sultana yakınlığından dolayı devlet adamlarının paşaya saygı gösterdiklerini ve ondan korktuklarını ifade eder (Gerlach, II, 523, 625, 627). Âlî Mustafa, Şemsî Ahmed Paşa'nın Osmanlılar'dan kendi hânedanı İsfendiyaroğulları'nın intikamını almak için imparatorluğun sonunu getirecek bir hastalığın tohumlarını atarak bizzat padişahı rüşvet almaya alıştırdığını iddia eder (*Gelibolulu Mustafa Âlî*, II, 231-232, 250-252). Ancak Şemsî Paşa'ya muhalif Lala Mustafa Paşa grubunda yer alan Âlî'nin bu iddiası şüpheyile karşılanmalıdır. Şemsî Ahmed Paşa 18 Muharrem 988'de (5 Mart 1580) vefat etti ve Üsküdar'da yaptırdığı caminin bitişiğindeki türbesine defnedildi (BA, MD, nr. XXIX, 265/514). Fahrünnisâ Hatun adlı bir kızı ile babasının sağlığında paşalığa kadar yükselecek Mahmud ve Bolu'da bir medrese inşa ettiren Mustafa Bey adlı iki oğlu vardır. Üsküdar sahilinde Mimar Sinan'ın eseri olan, cami, türbe ve medreseden oluşan bir külliye ile (bk. ŞEMSİ PAŞA KÜLLİYESİ) Bolu'da İmaret Camii ve Külliyesi, Gerede'de bir han yaptırmıştır. Dimaşk'ta bir medrese (Ahmediye Medresesi), Üsküdar'daki külliyesinin yanına III. Murad için bir kasır inşa ettirmiştir (BA, Cevdet-Maarif, nr. 220; *Şeh-nâme-i Sultân Murâd*, s. 11-18).

Türkçe, Arapça ve Farsça şiirler yazan Şemsî Ahmed Paşa'nın Türkçe divanı mevcuttur (İÜ Ktp., TY, nr. 2809). Bunun yanında bazı tezkirelerde şiirlerine rastlan-

maktadır. Diğer eserleri *Cevâhirü'l-ke-limât* adlı Arapça-Türkçe lugat (Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr. 954/2), *Tuhfe* isimli Farsça-Türkçe manzum lugat (Konya Mevlânâ Müzesi Ktp., nr. 3140), kabir ahvali, haşır, sırat vb. konuları ihtiva eden manzum *İ'tikâdnâme-i Şemsî Paşa* ile (Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 1980/3) abdest, sünnet, mekrûhat, gusül vb. konulara ait manzum *Vikâye Tercümesi*'dir (Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 1980/4). *Şeh-nâme-i Sultân Murâd* adlı 2398 beyitlik eserinde Hulefâ-yi Râşidîn'den başlayıp çeşitli İslâm devletlerinden bahsettikten sonra başlangıcından itibaren Osmanlı tarihini anlatır. Eserde Kanûnî Sultân Süleyman dönemine oldukça uzun bir yer ayrılmıştır. III. Murad devrinin anlatıldığı 289 beyitlik kısımda Osmanlı-Safevî ilişkileri, Kafkaslar'daki fetihler ve Sokullu Mehmed Paşa'nın öldürülmesi konuları ele alınır. Eser Günay Kut ve Nimet Bayraktar tarafından yayımlanmıştır (Harvard 2003).

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MD, nr. I, hk. 1543, 1569; nr. II, hk. 1100, 1639; nr. IV, s. 49, hk. 519, s. 160, hk. 1644; BA, Cevdet-Maarif, nr. 1329, 3856, 8659; Şemsî Ahmed Paşa, *Şeh-nâme-i Sultân Murâd* (haz. Günay Kut – Nimet Bayraktar), Harvard 2003, s. 11-18; *Gelibolulu Mustafa Âlî ve Kühnü't-Ahbâr'ında II. Selim, III. Murad ve III. Mehmed Devirleri* (haz. Faris Çerçi), Kayseri 2000, II, 31-232, 249-252; Selânikî, *Târih* (İpşirli), I, 8-11, 20-21, 24-25; Lokmân b. Hüseyin, *Zübdetü't-tevârih*, TİEM Ktp., nr. 1973, vr. 72^a-73^a, 76^b, 79^{a-b}; *Hoca-zade*

Mehmed Efendi'nin İbthâcû't-tevârihi (haz. Ahmet Akgün, doktora tezi, 1995), İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 242-243; Hasanbeyzâde Ahmed, *Târih* (haz. Şevki Nezihî Aykut), Ankara 2004, II, 218-219, 254-255; S. Gerlach, *Türkiye Günlüğü 1577-1578* (ed. Kemal Beydilli, trc. T. Noyan), İstanbul 2007, II, 523, 625, 627; Peçuyulu İbrâhim, *Târih*, I, 31, 67, 300-301, 416-418; II, 6-7; Zinkeisen, *Geschichte*, III, 30-31, 57-58, 108-109, 390-391, 415-416; Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 147; M. Kemal Özergin, *Sultân Kanûnî Süleyman Han Çağına Ait Tarih Kayıtları*, Erzurum 1971, s. 34; Mehmet İnbaşı, "Şemsî Paşa Vakfı", *Üsküdar Sempozyumu II: 12-13 Mart 2004: Bildiriler*, İstanbul 2005, I, 182-190; Nimet Bayraktar, "Şemsî Ahmed Paşa: Hayatı ve Eserleri", *TD*, sy. 33 (1982), s. 99-114.

ERHAN AFYONCU

ŞEMSİ PAŞA KÜLLİYESİ

İstanbul'da
XVI. yüzyılın son çeyreğinde
inşa edilen külliye.

Üsküdar sahilinde kendi adıyla anılan semtte cami, medrese (dârülhadis) ve türbeden meydana gelen küçük bir külliye olup 988 (1580) yılında Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Bânisi eski Şam Beylerbeyi Vezir Şemsî Ahmed Paşa'dır. 1894 depreminde oldukça fazla zarar görmüş ve ertesi yıl tamir edilmiştir. Cumhuriyet dönemine harabe halinde ulaşan caminin minaresi kaideye kadar yıkık, cami ve medrese kubbeleri çatlak, kurşun kaplamala-

Şemsî Paşa Külliyesi – Üsküdar

